

STANDS VANDRINGSMAND! IGEN OG IGEN

af
Andrea Sabine Højgaard

Det enestående ved indskrifter på gravsten er, at stenen er tavs, men den bærer på en persons tale, som ingen stemme har. Det kræver en forbipasserendes læsevner og beredvillighed at formidle den afdødes og dermed stenens tale.

Følgende latinske indskrift fra det 4.-5. årh. e.Kr. har erkendt problematikken, idet den har stemmen som det centrale motiv.

Vivere post obitum vatem vis nosse, viator?

Quod legis, ecce loquor: vox tua nempe mea est¹

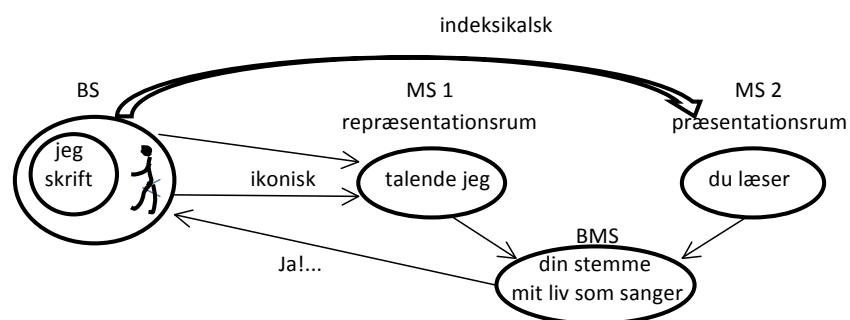
('Vandringsmand! Vil du vide om sangeren lever efter døden?
Se, det du læser siger jeg. Thi din stemme er min stemme')

Det indledende spørgsmål i denne korte gravskrift lokker læseren til sig ved at gøre ham nysgerrig. Den iagttagende, vandringsmanden, der sidestilles med den stillesiddende læser på sin vej igennem teksten, skal vælge, om han vil forblive uvidende ved at sige "nej", eller om han vil tage imod tilbuddet om mere viden. Bliver han interesseret og siger "ja", er han fanget i teksten. Han læser videre og koopererer: "Se det du læser siger jeg. Thi din stemme er min stemme". Nu er

han fanget i bogstavelig forstand. Der opstår en situation, der kan beskrives med det engelske udtryk spellbound. Her taler en krop på vegne af en sten ved hjælp af en finte. Den følgende analyse vil anskueliggøre mekanismen ved hjælp af blindingteorien, der blev introduceret af Per Aage Brandt i hans inspirerende semiotikforelæsninger på Aarhus Universitet.

Gravskriften i base space henviser således både til et mental space 1, hvor det talende jeg taler for **altid**, et repræsentationsrum, hvor formen er den samme som i base space, men substansen er stivnet, da den er forstenet (ikonisk), og til et parallelt mental space 2, et præsentationsrum, hvor en tilfældig forbipasserende læser denne tale, der derfor kun aktiveres engang imellem. Dette svarer til en **epistemisk tidsopfattelse**, hvor aktivering foregår uregelmæssigt og tilfældigt dvs. nogle gange hurtigt efter hinanden, andre gange med lange pauser imellem, og nogle gange slet ikke, idet den forbipasserende eventuelle læser har valget imellem at få mere at vide ved at læse færdig eller også at lade være. I dette præsentationsrum er formen ikke den samme, men substansen (stemmen) er til stede (indeksikalsk).

I blindingens mental space er det således den potentielle læsers stemme, der gør det muligt for jeg'et at fortsætte **sit liv som sanger** efter døden. Læseren følger sit kald bogstaveligt og auditivt til at videreføre sangerens liv. Selve blindingen sker i oplæsningsøjeblikket.

Den næste gravskrift stammer fra en sten på kirkegården Saint-Sulpice. Det drejer sig om en frisisk student, der døde i 1545 i Paris.

Ce que j'ai été,
cette effigie de mon gisant le montre.
Ce que je suis –
Autant que je le sache,
la poussière dispersée te l'apprendra²

('Hvad jeg har været,
viser dig mit liggende billede.
Hvad jeg er –
så vidt jeg ved det,
Viser dig mit spredte støv')

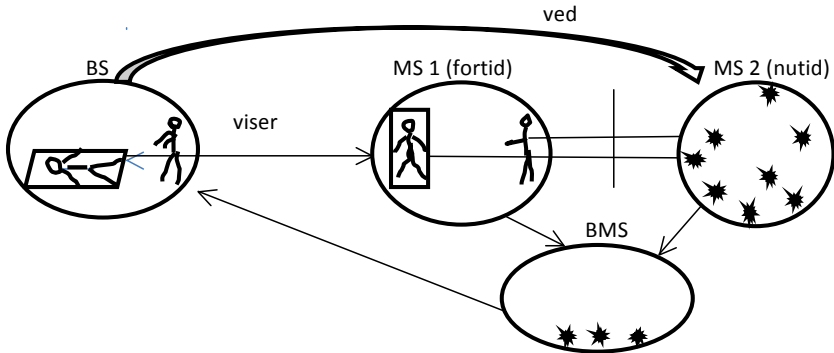
Var stemmen den eksistentielt essentielle faktor i det sidste eksempel, er denne gravskrift en fuldt ud ekshibitionistisk fremvisning af jeg'et. Fremvisningen går fra billedets visuelle helhed til den fuldstændige udlevering af sig selv i form af småpartikler, som henkastet støv for læserens fødder.

Her befinder der sig et liggende billede og en læser i base space. Udsagnet henviser til et mental space 1, et fortidsrum, hvor billedet er sat op, dvs. det viser et billede af den levende. Formen er den samme, billedets substans er den samme, men substansen af den levende er forskellig fra den substans han har som død i base space. Dette mental space samler form og substans via billedet i et fortidsrum.

Men base space henviser også til et andet mental space; et nutidsrum, hvor formen er opløst, idet substansen er spredt "Hvad jeg er – ... viser dig mit spredte støv" eller formodes at være opløst "så vidt jeg ved det".

I blindingens mental space genopstår **den levende** fra fortidsrummet som **den tænkende** (jævnfør forudgående formodning

eller muligvis tvivl, tilkendegivet ved tankestregen) og blandes med **støvet**, substansen fra nutidsrummet. Dette resulterer i **tænkende støv**, som det til sidst åbenbarer sig for læseren i base space.

*Jens Baggesens Vej 114 st. th.
DK-8200 Århus N
andreasabine@yahoo.com*

Noter

- 1 Häusle, Helmut. 1980. *Das Denkmal als Garant des Nachruhms*, s. 44. München: Beck.
- 2 Ariés, Philippe. 1977. *L'homme devant la mort*, s. 217. Paris: Editions du Seuil.